

Verslag netwerkbijeenkomst taalcoördinatoren 16 april 2015

Taal bij wereldoriëntatie | Thea Manders

Thea Manders, onderwijsinspecteur met specialisatie taal, begon de dag met een presentatie waarin ze de resultaten besprak van een onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar de manier waarop scholen het onderwijs in wereldoriëntatie vorm en inhoud geven. Een deel van dit onderzoek was gericht op de samenhang tussen wereldoriëntatie en taal. Bij scholen die wereldoriëntatie en taal verbinden, gebeurt dat het vaakst met woordenschat. Aandacht voor leesstrategieën bij het lezen van teksten wereldoriëntatie staat op de tweede plaats. Mondelinge vaardigheden en schrijven komen op de derde en vierde plaats. Thea Manders besprak de resultaten voor de verschillende domeinen (woordenschat, lezen, mondelinge taalvaardigheid en schrijven) en sloot af met de conclusie dat er nog erg veel kansen liggen voor scholen om de verbinding tussen wereldoriëntatie en taal te maken en te optimaliseren. Door de transfer van het taalonderwijs naar het wo- onderwijs te maken krijgt het taalonderwijs inhoud en zal de leerstof uit de wereldoriëntatievakken toegankelijker en begrijpelijker worden voor leerlingen. De taalcoördinatoren waren blij te horen 'dat zelfs de inspectie zegt dat verbinding zoeken belangrijk is' en zullen met die boodschap ook naar hun collega's in het team gaan.

Tips en downloads

- Bekijk [de presentatie](#) van Thea Manders;
- Lees [het rapport van de Onderwijsinspectie](#);
- Download de brochure '[Wereldoriëntatie in de kijker](#)' van de Onderwijsinspectie
- Thea Manders raadde de volgende publicaties aan:
  - Elsäcker, W. van (e.a.), (2010) *Zaakvakken en taal: twee vliegen in één klap*. Nijmegen: Expertisecentrum Nederlands.
  - Beek, W. van en M. Verhallen (2010) *Taal, een zaak van alle vakken*. Bussum: uitgeverij Coutinho, 2e herziene editie
  - Hajer, M. en T. Meestringa (2015) *Handboek Taalgericht Vakonderwijs*. Bussum: uitgeverij Coutinho, herziene editie

Uitdagende gesprekken in de zaakvakken | Resi Damhuis en Eefje van der Zalm

Resi Damhuis en Eefje van der Zalm presenteerden vanuit het lectoraat Interactie en Taalbeleid hun onderzoek naar uitdagende gesprekken bij geschiedenis. Ze lieten ons zien dat uitdagende gesprekken en kritisch denken in het onderwijs te weinig aandacht te krijgen. Ook stelden ze dat tijdens geschiedenislessen de gesprekken in de klas grotendeels gericht zijn op het controleren van kennis. Alleen aan de slimmere leerlingen wordt nog wel eens een uitdagende vraag gesteld. In hun presentatie hielden Resi en Eefje een pleidooi voor taaldenkgesprekken: gesprekken om kennis te verkennen, om met elkaar nieuwe ideeën te vormen, om kennis te bouwen. Ze presenteerden hun didactiekmodel waarin vier elementen van taaldenkgesprekken aan bod komen: (1) krachtige kwesties (2) historische context (3) interactievaardigheden en (4) denkstappen expliciet maken.

Tips en downloads

- Bekijk [de presentatie](#) van Resi Damhuis en Eefje van der Zalm
- Op 25 november 2015 organiseert het lectoraat een Symposiummiddag "Kritisch denken in alle vakken" op de Marnix Academie, Utrecht
- In het mei-nummer van MeerTaal (2015) verschijnt [een artikel](#) van het lectoraat waarin het hele didactische model nog eens helder wordt uitgelegd.

Workshops

Na de lunch gingen de deelnemers uiteen in workshops en een interactieve lezing.

De rol van de taalcoördinator bij taalontwikkelen onderwijs | Resi Damhuis en Arie Vonk

Hier werd gewerkt met de werkvorm genummerde hoofden. Tijdens de eerste ronde werden de taalcoördinatoren uitgedaagd om zelf een krachtige kwestie bij een tekst/onderwerp te verzinnen in een groepje. Tijdens de tweede ronde kwamen verschillende voorbereide krachtige kwesties bijeen, maar werd één deelnemer aangewezen om met zijn nieuwe groep daadwerkelijk het gesprek te voeren over de krachtige kwestie. Zo konden we ervaren wat er komt kijken bij het voorbereiden van een krachtige kwestie en konden we (heel kort) even ervaren hoe het is om een taaldenkgesprek te voeren. Oefening baart kunst!

Download

- [Presentatie](#) Resi Damhuis en Arie Vonk

Speel je Wijs – woordenschatontwikkeling via dramalessen | Ingrid Buijs

Bij deze workshop liet Ingrid de deelnemers ervaren hoe je eenvoudig korte drama-oefeningen in het onderwijs kunt inzetten om woordenschat bij leerlingen te vergroten. Dat deed ze niet door er over te vertellen, maar door in een rap tempo de deelnemers een aantal oefeningen zelf te laten uitvoeren. De energie die dat opleverde was nog voelbaar bij de terugkoppeling in de plenaire zaal. Nieuwsgierig? Neem dan een kijkje op www.speeljewijs.com of bestel de uitgave(n) *Speel je Wijs* (voor gr 5-8) of *Speel je Wijs Wordenschat* (voor gr 1-4) bij Van Gorcum.

De rol van taal bij het bouwen van kennis | Marian Bruggink

De interactieve lezing van Marian ons zien dat onderwijs in Wetenschap & Technologie een goed huwelijk kan aangaan met interactief taalonderwijs zoals het Expertisecentrum Nederlands dat voor ogen heeft: via betekenisvolle contexten werken aan rijke input, output en interactie. Ze vertelde dat de didactiek van Onderzoekend en Ontwerpend Leren (OOL) goed gebruikt kan worden om kennisconstructie te prikkelen en

tegelijkertijd ook verschillende taalfuncties te prikkelen. Via filmpjes die terug te zien zijn op www.samenonderzoeken.nl gingen we samen op zoek naar voorbeelden van rijke interacties.

Download

- [Presentatie](#) Marian Bruggink

Terugkoppeling

Tijdens de plenaire terugkoppeling vertelde Joanneke Prenger dat SLO bezig is een website te ontwikkelen waarop leraren informatie kunnen vinden waarmee ze hun lessen taalgerichter kunnen plannen. Op die manier kunnen zij zelf met hun team de kansen benutten waar Thea Manders het in haar presentatie over had. Via een eenvoudige en heldere stappen wordt uitgelegd hoe je tot meer integratie van taal- en zaakvakonderwijs kunt komen, toepasbaar op je eigen lessen.

Daarnaast vertelde ze dat er vanuit SLO een enquête over dit thema rondgestuurd zal worden aan de taalcoördinatoren, waarin de huidige situatie van het zaakvakonderwijs wordt geïnventariseerd en waarin de ondersteuningsbehoefte van leraren op dit thema wordt bevraagd.

Tot slot lichtte Joanneke het onderwerp van de volgende netwerkdag op 24 september toe, taalonderwijs2032.